

Analiza dohotka od nesamostalnog rada u razdoblju od 2010. do 2021. godine

Rešetar, Petra

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **The University of Applied Sciences Baltazar Zaprešić / Veleučilište s pravom javnosti Baltazar Zaprešić**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:129:862187>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-21**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository of the University of Applied Sciences Baltazar Zaprešić - The aim of Digital Repository is to collect and publish diploma works, dissertations, scientific and professional publications](#)

VELEUČILIŠTE
s pravom javnosti
BALTAZAR ZAPREŠIĆ
Zaprešić

Specijalistički diplomski stručni studij
Financijski menadžment

PETRA REŠETAR

ANALIZA DOHOTKA OD NESAMOSTALNOG RADA U
RAZDOBLJU OD 2010. DO 2021. GODINE

SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI RAD

Zaprešić, 2022. godine

VELEUČILIŠTE
s pravom javnosti
BALTAZAR ZAPREŠIĆ
Zaprešić

Specijalistički diplomski stručni studij
Financijski menadžment

SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI RAD

ANALIZA DOHOTKA OD NESAMOSTALNOG RADA U
RAZDOBLJU OD 2010. DO 2021. GODINE

Mentor:

Dario Lešić, univ. spec. oec.

Naziv kolegija:

UPRAVLJANJE POREZIMA

Studentica:

Petra Rešetar

JMBAG studenta:

0234050257

SADRŽAJ

Sadržaj

1. UVOD	3
2. RAZVOJ POREZA NA DOHODAK.....	4
2.1 Godišnja prijava poreza na dohodak	5
2.2 Osobni odbitak.....	6
3. VRSTE POREZA NA DOHODAK	9
3.1 Dohodak od nesamostalnog rada	9
3.2 Dohodak od samostalne djelatnosti	11
3.3 Dohodak od imovine i imovinskih prava	12
3.4 Dohodak od kapitala.....	13
3.5 Drugi dohodak	14
4. DOHODAK OD NESAMOSTALNOG RADA.....	15
4.1 Plaća.....	15
4.2 Mirovine	16
4.3 Primici u naravi	17
4.4 Primici koji se ne smatraju primicima od nesamostalnog rada	17
4.5 Izdaci po osnovi nesamostalnog rada	19
5. POREZNO OPTEREĆENJE RADA U HRVATSKOJ	20
5.1 Doprinosi na plaću.....	20
5.2 Doprinosi iz plaće.....	21
5.3 Porez na dohodak.....	21
5.4 Prirez.....	22
6. PROMJENE U SUSTAVU POREZA NA DOHODAK U REPUBLICI HRVATSKOJ 24	
6.1 Promjene u sustavu poreza na dohodak u razdoblju od 2010. do 2015. godine.....	24
6.2 Promjene u sustavu poreza na dohodak u razdoblju od 2016. do 2021. godine.....	28
7. ZAKLJUČAK	37
8. IZJAVA.....	39
9. POPIS LITERATURE	40
9.1 Knjige i članci.....	40
9.2 Službeni izvori.....	40
9.3 Internetski izvor.....	40

10.	POPIS SLIKA, TABLICA I GRAFIKONA	42
-----	--	----

SAŽETAK

U ovom radu govori se o analizi dohotka od nesamostalnog rada u razdoblju od 2010. do 2021. godine. U prvom dijelu rada govori se općenito o porezima, vrstama i razvoju poreza u Hrvatskoj te se više objašnjava sami porez od nesamostalnog rada. Drugi dio rada obuhvaća promjene poreznih reformi koje su podijeljene u dva razdoblja, prvo razdoblje je od 2010. do 2015. godine i drugo razdoblje od 2016. do 2021. godine. Prikazuju se sve promjene koje su utjecale na izmjenu Zakona o porezu na dohodak u razdoblju od 2010. do 2021. godine. Također obuhvaćene su promjene poreznih stopa i razreda tokom zadanog razdoblja. Porez na dohodak svrstava se među izravne poreze te se smatra najsloženijim, najznačajnijim i najosobnijim poreznim oblikom koju u obzir uzima okolnosti poreznog obveznika. Nameću se izravno na dohodak osobe ili domaćinstva i nastaju tako da se od bruto dohotka oduzmu propisani odbitci.

KLJUČNE RIJEČI: porez na dohodak, porezna reforma, dohodak od nesamostalnog rada, porezne promjene

ABSTRACT

This paper discusses the analysis of income from self-employment in the period from 2010 to 2021. In the first part of the paper, taxes, types, and development of taxes in Croatia are discussed in general, and the self-employment tax itself is explained more. The second part of the work includes changes in tax reforms, which are divided into two periods, the first period is from 2010 to 2015 and the second period is from 2016 to 2021. All changes that affected the amendment of the Income Tax Act in the period from 2010 to 2021 are presented. Changes in tax rates and classes during the given period are also included. Income tax is classified among direct taxes and is considered the most complex, significant, and personal tax form that considers the circumstances of the taxpayer. They are imposed directly on the income of a person or household and are created by deducting prescribed deductions from gross income.

KEY WORDS: income tax, tax reform, income from self-employment, tax changes

1. UVOD

Tijekom vremena porezi su se mijenjali te se u povijesti njihova uloga i mjesto u poreznom sustavu mijenjala. U Hrvatskoj se porezi donose zakonima, podzakonskim propisima i aktima. Porez na dohodak spada u izravne poreze te je jedan od najizdašnijih poreznih oblika suvremenog poreznog sustava. Njime se oporezuje ukupan dohodak, odnosno primanja fizičkih osoba.

Hrvatski porezni sustav kreiran je 1991. godine kao sustav sa više poreznih oblika te je 1994. godine provedena porezna reforma u kojoj se ispostavio novi sustav oporezivanja. Od 1994. godine pa do danas bilo je niz izmjena koje su dovele do današnjeg poreznog sustava koji je na snazi. Najčešći i najzastupljeniji oblik poreza je dohodak od nesamostalnog rada koji se sastoji od plaće, mirovine. Plaće i mirovine oporezuju se dvjema poreznim stopama i razredima od 20% do 30.000,00 kuna i 30% iznad 30.000,00 kuna, osobnim odbitkom te prirezom.

Proteklih godina u Hrvatskoj su se desile brojne porezne reforme, izmjene i dopune poreznih zakona te je cilj ovog rada analizirati kako su promjene u razdoblju od 2010. do 2021. godine utjecale na dohodak od nesamostalnog rada. Primjerom obračuna plaće u radu prikazat će se kako su u tom razdoblju promjene utjecale na visinu neto plaće zaposlenika. Sve te izmjene Zakona uvedene su sa ciljem da se porezno rastereti rad kako bi to moglo dovesti do povećanja neto plaće.

U ovom ću radu kroz šest poglavlja objasniti kako su promjene poreznog sustava kroz godine utjecale na plaću zaposlenika. Nakon prvog, odnosno uvodnog dijela koji ukratko objašnjava tematiku rada, dolazimo do drugog poglavlja u kojem se govori o porezu na dohodak u Hrvatskoj, osobnom odbitku i promjeni njegovih koeficijenata. Treće poglavlje obuhvaća pet vrsta poreza na dohodak. U četvrtom poglavlju se objašnjava dohodak od nesamostalnog rada te se objašnjavaju primici koji se smatraju primicima od nesamostalnog rada, a to su plaće, mirovine te primici u naravi. Peto poglavlje obuhvaća porezno opterećenje rada u Hrvatskoj koje se oporezuje doprinosima iz i na plaću, porezom na dohodak i prirezom. Zadnje, šesto poglavlje obuhvaća promjene u sustavu poreza na dohodak u razdoblju od 2010. do 2021. godine koje je prikazano primjerom obračuna plaće.

2. RAZVOJ POREZA NA DOHODAK

Porez na dohodak je relativno novi porezni oblik u Hrvatskoj koji se prvi put javlja 1990. godine kao ratni porez koji je oporezivao neto plaće i druge osobne odbitke. 1. siječnja 1994. godine došlo je do oporezivanja fizičkih osoba te je uspostavljen novi sustav oporezivanja koji se sastojao od dva osnovna koncepta dohotka, a oni su potrošni i dohodovni koncept.

„Potrošni koncept je značio da je porez na dohodak teretio one dijelove dohotka koji su namijenjeni potrošnji, a dijelovi dohotka koji su nastali štednjom i investiranjem (dividende, kamate i ostali dohoci od kapitala) bili su izuzeti od oporezivanja. Dohodovni koncept uključuje sve vrste dohotka koji se mogu koristiti za potrošnju, uključujući i dohotke od kapitala. Elementi dohodovnog koncepta su bili sadržani u novom sustavu oporezivanja dohotka u Hrvatskoj, jer su bili oporezivi i dohodci od imovine i imovinskih prava.“ (Šimović H., 2012.)

Porez na dohodak smatra se zajedničkim porezom čiji se prihod koristi za financiranje javnih dobara i dijeli se između različitih razina vlasti od kojih općine i gradovi imaju udio od 74%, županije imaju udio od 20% i udio za decentralizirane funkcije iznosi 6 %.

„Porez na dohodak utvrđen je i propisan:

1. Zakonom o porezu na dohodak, NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20
2. Pravilnikom o porezu na dohodak, NN 10/17, 128/17, 106/18, 01/19, 80/19, 01/20, 74/20, 01/21
3. Pravilnikom o paušalnom oporezivanju samostalnih djelatnosti, NN 1/20
4. Pravilnikom o paušalnom oporezivanju djelatnosti iznajmljivanja i organiziranja smještaja u turizmu, NN 1/19
5. Odlukom kojom se utvrđuju uvjeti i način preuzimanja podataka o dohocima i primicima iz Evidencije o dohocima i primicima, NN 20/17, 62/17.“

„Porezni obveznik je fizička osoba koja ostvaruje dohodak. Ako više fizičkih osoba zajednički ostvaruje dohodak porezni obveznik je svaka fizička osoba zasebno i to za svoj udio u zajedničkom ostvarenom dohotku. Porezni obveznik je i nasljednik za sve porezne obveze koje proizlaze iz dohotka što ga je ostavitelj ostvario do svoje smrti. Nasljednik je istodobno i porezni obveznik za dohodak koji mu priteče iz naslijeđenih izvora dohotka. Predujam poreza na dohodak odnosno porez na dohodak nasljedniku se utvrđuje po istom izvoru dohotka koji se utvrđivao ostavitelju.“ (ZPDOH, NN 121/19.)

„Porezni obveznik može biti rezident i nerezident.

1. Rezident je fizička osoba koja u Republici Hrvatskoj ima prebivalište ili uobičajeno boravište. Rezident je i fizička osoba koja u Republici Hrvatskoj nema prebivalište ni uobičajeno boravište, a zaposlena je u državnoj službi Republike Hrvatske i po toj osnovi prima plaću.¹
2. Nerezident je fizička osoba koja u Republici Hrvatskoj nema ni prebivalište ni uobičajeno boravište, a u njoj ostvaruje dohodak što se oporezuje u skladu s tim zakonom.“²

2.1 Godišnja prijava poreza na dohodak

„Godišnja prijava poreza na dohodak podnosi se za sve vrste dohotka u Republici Hrvatskoj. Dohodak se ovisno o svojoj vrsti utvrđuje kao:

1. godišnji dohodak
2. konačni dohodak“ (ZPDOH, NN 106/18, 121/19.)

„Godišnjim dohotkom smatraju se dohodak od nesamostalnog rada, samostalne djelatnosti i drugim primicima koji se ne smatraju konačnim.“ (ZPDOH, NN 106/18, 121/19.)

Svi porezni obveznici koji ostvaruju dohodak od samostalne djelatnosti, nesamostalnog rada ili ga je Porezna uprava naknadno zatražila da plati porez dužni su predati godišnju poreznu prijavu najkasnije do kraja veljače tekuće godine za prethodnu godinu.

„Konačnim dohotkom smatraju se dohodak od imovine i imovinskih prava i kapitala te drugim primicima koji se smatraju konačnim.“ (ZPDOH, NN 106/18, 121/19.)

„Za konačne dohotke ostvarene u poreznom razdoblju porezni obveznici ne mogu podnijeti godišnju poreznu prijavu niti se za te dohotke može provesti poseban postupak utvrđivanja godišnjeg poreza na dohodak. Za utvrđivanje konačnog dohotka i konačnog poreza na dohodak ne priznaju se osobni odbici.“ (ZPDOH, NN 106/18)

Konačni obračun sastavlja poslodavac čiji su zaposlenici cijelu godinu bili prijavljeni u radnom odnosu i nisu mijenjali prebivalište tokom godine, a nisu redovito dobivali plaću.

¹ https://www.porezna-uprava.hr/baza_znanja/Stranice/Rezident.aspx

² https://www.porezna-uprava.hr/baza_znanja/Stranice/Nerezident.aspx

2.2 Osobni odbitak

„Osobni odbitak je neoporezivi dio dohotka kojim se umanjuje porezna osnovica. Prema načelu pravednosti smatra se da ne treba oporezivati dohodak koji služi za pokrivanje osnovnih životnih potreba.“ (Dražić Lutilsky i sur., 2015.)

Osobni odbitak sastoji se od kategorije odbitaka, a one su:

1. osnovni osobni odbitak – od 1.1.2020. godine iznosi 4.000,00 kuna
2. osobni odbitak za uzdržavanu djecu
3. osobni odbitak za uzdržavane članove
4. osobni odbitak za invalidnost

Kada se govori o osobnom odbitku govori se o dijelu dohotka na kojeg svaki zaposlenik ima pravo, a visina osobnog odbitka ovisi o uzdržanim članovima, te se država odriče tog dijela oporezivanja kako bi se olakšao život svakog pojedinca. Zaposlenik svaku promjenu koja može utjecati na visinu osobnog odbitka mora prijaviti Poreznoj upravi unutar 30 dana i korištenje prava na osobni odbitak može se samo kod onog poslodavca kod kojeg se nalazi porezna kartica zaposlenika. Osnovni osobni odbitak dobije se tako da se osobni odbitak pomnoži sa pripadajućim koeficijentom koji je donesen Zakonom o porezu na dohodak.

Osnovica osobnog odbitak iznosi 2.500,00 kuna i potrebno ju je pomnožiti sa koeficijentom koji trenutno iznosi 1,6 i dobije se 4.000,00 kuna koji predstavljaju osnovni osobni odbitak i on se može uvećati, a ovisi o uzdržanim članovima poreznog obveznika. U razdoblju od 2010. do 2021. godine osobni odbitak se povećao pet puta, pa je tako 2010. godine iznosio 1.800,00 kuna, dok danas iznosi 4.000,00 kuna.

Tablica 1: Koeficijenti uvećanja osobnog odbitka

R. br.	Osobni odbici	Koeficijent	Mjesečni iznos (iznos u kunama i lipama)
	Osnovni osobni odbitak	1,6	4.000,00
1.	Uzdržavani članovi uže obitelji	0,7	1.750,00
2.	Prvo uzdržavano dijete	0,7	1.750,00
3.	Drugo uzdržavano dijete	1,0	2.500,00
4.	Treće uzdržavano dijete	1,4	3.500,00
5.	Četvrto uzdržavano dijete	1,9	4.750,00
6.	Peto uzdržavano dijete	2,5	6.250,00
7.	Šesto uzdržavano dijete	3,2	8.000,00
8.	Sedmo uzdržavano dijete	4,0	10.000,00
9.	Osmo uzdržavano dijete	4,9	12.250,00
10.	Deveto uzdržavano dijete	5,9	14.750,00
11.	Za svako daljnje uzdržavano dijete koeficijent osnovnog osobnog odbitka progresivno se uvećava za 1,1 ... više u odnosu prema koeficijentu za prethodno dijete		
12.	Invalidnost poreznog obveznika, svakog uzdržavanog člana uže obitelji i svakog uzdržavanog djeteta	0,4	1.000,00
13.	Invalidnost utvrđena po jednoj osnovi 100% i/ili korištenje, na temelju posebnih propisa, prava na doplatak za pomoć i njegu poreznog obveznika odnosno prava na osobnu invalidninu, svakog uzdržavanog djeteta. Korištenje uvećanja osnovnog osobnog odbitka po ovoj osnovi isključuje korištenje uvećanja osnovnog osobnog odbitka iz r. br. 12.	1,5	3.750,00

Izvor 1: Izrada autorice prema čl. 14, Zakona o porezu na dohodak NN 106/18, 121/19

„Djecom se smatraju djeca koju roditelji, maćehe odnosno očusi, posvojitelji, udomitelji i skrbnici uzdržavaju. Djecom se smatraju i djeca nakon završetka redovnog školovanja do prvog zapošljavanja.“ (ZPDOH, NN 106/18, 121/19)

Primjerice, ukoliko porezni obveznik ima četvero djece pripadajući koeficijent je 1,9 i njegov osnovni odbitak koji iznosi 2.500,00 kuna se uvećava tako što se 2.500,00 pomnoži sa 1.9 i dobije se mjesečni iznosi od 4.750,00 kuna.

„Uzdržanim članovima uže obitelji smatraju se bračni drug, roditelji poreznog obveznika, maćehe odnosno očusi koje punoljetno pastorče uzdržava, djeca nakon prvog zaposlenja te punoljetne osobe kojima je porezni obveznik imenovan skrbnikom prema posebnom zakonu.“ (ZPDOH, NN 106/18, 121/19)

„Osobama s invaliditetom smatraju se fizičke osobe – porezni obveznik i/ili uzdržavani članovi njegove uže obitelji i uzdržavana djeca kojima je rješenjem donesenim prema propisima o mirovinskom osiguranju, zaštiti vojnih i civilnih invalida rata, socijalnoj skrbi, odgoju i obrazovanju te prema drugim posebnim propisima utvrđena invalidnost ili tjelesno oštećenje.“ (ZPDOH, NN 106/18, 121/19)

„Međutim, postoje primici koji se ne ubrajaju u prethodno nabrojane uvijete, a to su:

- primici prema posebnim propisima po osnovi socijalnih potpora,
- doplatak za djecu,
- novčane potpore utvrđene u iznosu koji je zakonom kojim se uređuju roditeljske i roditeljske potpore propisan kao iznos ispod kojeg se ne može isplatiti novčana potpora,
- potpore za novorođenče, odnosno primitak za opremu novorođenog djeteta
- obiteljske mirovine djece nakon smrti roditelja,
- darovanje od pravnih i fizičkih osoba za zdravstvene potpore
- primici koji po svojoj prirodi predstavljaju samo uzdržavanje od roditelja ili članova uže obitelji
- naknade troškova prijevoza na posao i sa posla...“ (ZPDOH, NN 106/18, 121/19, 138/20).

3. VRSTE POREZA NA DOHODAK

Porezom na dohodak oporezuju se dohodci od rada, ali prepoznajemo i druge vrste dohotka koji se oporezuju porezom na dohodak. U Hrvatskoj se ukupno prepoznaje pet oporezivih vrsta dohotka koji se nazivaju izvorima dohotka. „To su:

1. dohodak od nesamostalnog rada
2. dohodak od samostalne djelatnosti
3. dohodak od imovine i imovinskih prava
4. dohodak od kapitala
5. drugi dohodak.“ (ZPDOH, NN 106/18)

3.1 Dohodak od nesamostalnog rada

„Dohodak od nesamostalnog rada utvrđuje se kao razlika između primitaka i izdataka za zakonom propisane obvezne doprinose iz primitaka. Primici po osnovi nesamostalnog rada smatraju se plaće, mirovine i primici u naravi. Izdacima od nesamostalnog rada se smatraju svi troškovi koji se mogu odbiti prilikom utvrđivanja dohotka i plaćanja poreza.“ (NN 106/18, 121/19.)

„Tako dobiveni dohodak ne predstavlja poreznu osnovicu, odnosno oporezivi dohodak. Svaki porezni obveznik ima pravo na neoporezivi dio dohotka koji se naziva osobni odbitak. Tek kada se oduzme iznos osobnog odbitka dobiva se porezna osnovica (oporezivi dohodak) na koji se primjenjuju progresivne porezne stope.“ (Dražić Lutilsky i sur., 2015.)

„Kod dohotka od nesamostalnog rada predujam poreza obračunava, obustavlja i uplaćuje poslodavac i isplatitelj primitka ili plaće, odnosno mirovine ili sam porezni obveznik, prilikom svake isplate prema propisima koji važe na dan isplate.“³

Kada govorimo o dohotku od nesamostalnog rada razlikujemo bruto i neto plaću:

Bruto plaća – sastoji se od bruto I. i bruto II. plaće. Bruto I. nalazi se na samom vrhu platne liste i iz iznosa bruto I. se obračunavaju I i II stup mirovinskog osiguranja, te porez i prizrez.

Bruto II. – dobije se zbrajanjem bruto I. i doprinosa na plaće. Bruto II je ukupni trošak zaposlenja u firmi (iznos koji poslodavac mora zaraditi, kako bi zaposlenik na kraju dobio svoju neto plaću). To je zapravo minimalni iznos koji zaposlenik mora stvoriti svojim radom, da bi

³ https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/dohodak-od-nesamostalnog-rada.aspx

tvrtka bila na financijskoj nuli sa radnikom i stvarni iznos novca koji poslodavac daje za zaposlenika⁴

Neto plaća – je iznos koji zaposlenik dobiva za ugovoreni radni odnos nakon što se podmire sve obveze prema državi.

Tablica 2. Shema obračuna plaće

Red. broj	Elementi obračuna	Obračun plaća
1.	Bruto I	
2.	Doprinosi za mirovinsko osiguranje	20 %
	Mirovinsko I. stup	15 %
	Mirovinsko II. stup	5 %
3.	Dohodak	redni broj 1 - 2
4.	Osnovni osobni odbitak	4.000,00
5.	Osobni odbitak za djecu i uzdržavane članove obitelji	2.500,00 x koeficijent
6.	Porezna osnovica	redni broj 3 – 4 - 5
7.	Porez	20 % do 30.000,00 30 % iznad 30.000,00
8.	Prirez	ako je propisano plaćanje prireza u gradu ili općini
9.	Ukupno porez i prirez	porez x kpr
10.	Neto plaća	redni broj 3 - 9
11.	Doprinosi za obvezno zdravstveno osiguranje	16,5 %
12.	Ukupno doprinosi na plaću (redni broj 11.)	16,5 %
13.	Ukupno trošak poslodavca	Redni broj 1 + 12

Izvor 2. Izrada autorice prema https://obracunplaca.dashofer.hr/33/struktura-place-uniqueidmRRWSbk196E4DjKFq6pChL2VxGA-kBDurFCIt95bPyhZwRYsMFH_3w/

⁴ <https://www.moj-posao.net/Vijest/72189/Sto-je-bruto-a-sto-neto-placa/58/>

3.2 Dohodak od samostalne djelatnosti

„Dohodak od samostalnih djelatnosti je razlika između poslovnih primitaka i poslovnih izdataka nastalih u poreznom razdoblju.“ (NN 121/19.)

Dohotkom od samostalne djelatnosti smatra se :

1. dohodak od obrta i s obrtom izjednačenih djelatnosti
2. dohodak od slobodnih zanimanja
3. dohodak od poljoprivrede i šumarstva

„Obrtničkim djelatnostima smatraju se sve djelatnosti definirane Zakonom o obrtu (NN, 143/13.) i djelatnosti koje se obavljaju samostalno u svrhu stjecanja dohotka i osnovna su djelatnost poreznog obveznika. Djelatnostima slobodnog zanimanja smatraju se profesionalne djelatnosti fizičkih osoba koje su po toj osnovi obvezno osigurane prema propisima koji uređuju obvezna osiguranja i koje su po toj osnovi upisane u registar poreznih obveznika poreza na dohodak. Djelatnost poljoprivrede i šumarstva obuhvaća korištenje prirodnih bogatstava zemlje i prodaju odnosno zamjenu od tih djelatnosti dobivenih proizvoda u neprerađenom stanju.“ (Dražić Lutilsky i sur., 2015.)

„Dohodak od samostalnih djelatnosti je razlika između poslovnih primitaka i poslovnih izdataka nastalih u poreznom razdoblju. Primici po osnovi samostalnih djelatnosti su sva dobra (novac, stvari, materijalna prava, usluge i drugo) koji su poreznom obvezniku u okviru njegove samostalne djelatnosti pritekla u poreznom razdoblju. Izdaci po osnovi samostalnih djelatnosti su svi odljevi dobara poreznog obveznika tijekom poreznog razdoblja radi stjecanja, osiguranja i očuvanja poslovnih primitaka.“ (ZPDOH, NN 32/20)

„Obveznici poreza na dohodak od samostalne djelatnosti moraju se upisati u sudski registar poreznih obveznika i utvrđuju svoj dohodak na temelju poslovnih knjiga. Poslovne knjige su knjiga primitaka i izdataka, popis dugotrajne imovine, knjiga prometa te evidencija o tražbinama i obvezama.“ (Dražić Lutilsky i sur., 2015.)

„Porezni obveznik koji obavlja samostalnu djelatnost može na vlastiti zahtjev plaćati porez na dobit umjesto poreza na dohodak ili je obvezan plaćati porez na dobit umjesto poreza na dohodak ako ispunjava zakonske uvjete za oporezivanje dobiti, na način i pod uvjetima propisanim zakonom kojim se uređuje porez na dobit. U slučaju supoduzetništva ili drugog

oblika zajedničkog dohotka pisanu izjavu podnose i potpisuju svi supoduzetnici.“ (ZPDOH, NN 106/18)

3.3 Dohodak od imovine i imovinskih prava

„Dohotkom od imovine i imovinskih prava se smatra razlika između:

1. primitaka po osnovi zajamnine
2. zakupnine
3. iznajmljivanje stanova, soba i postelja putnicima i turistima i organiziranja kampova
4. primitaka od vremenskih ograničenih ustupa autorskih prava, prava industrijskog vlasništva i drugih imovinskih prava u skladu s posebnim propisima
5. primitaka od otuđenja nekretnine i imovinskih prava i izdataka koji su poreznom obvezniku u poreznom razdoblju nastali u svezi s tim primicima.“ (ZPDOH, 106/18.)

„Dohotkom se smatra i dohodak koji porezni obveznik ostvari od otuđenja nekretnina i imovinskih prava. Otudjenjem se smatra prodaja, zamjena i drugi prijenos. Dohodak čini razlika između primitaka utvrđenog prema tržišnoj vrijednosti nekretnine ili imovinskih prava koje se otuđuje i nabavne vrijednosti uvećane za rast proizvođačkih cijena industrijskih proizvoda. Troškovi otuđenja mogu se odbiti kao izdaci.“ (ZPDOH, 106/18.)

„Dohodak od imovine utvrđuje se i po osnovi primitaka od otuđenja posebnih vrsta imovine. Posebnom vrstom imovine smatra se otpad u skladu s posebnim propisima. U smislu ovog Zakona otpadom se ne smatra povratna ambalaža niti otpad prikupljen u okviru organiziranih akcija i aktivnosti u svrhu zaštite okoliša.“ (ZPDOH, 106/18.)

„Utvrđivanje poreza na dohodak od imovine i imovinskih prava:

- dohodak od imovine na temelju najma ili zakupa pokretnine i nekretnine priznaju se izdaci u visini 30% od stvarane najamnine ili zakupnine, te se primjenjuje stopa od 10% (do 1.1.2021 12%).
- dohodak ostvaren iznajmljivanjem stanova, soba i postelja putnicima i turistima i organiziranje kampova, porez na dohodak se plaća prema rješenju Porezne uprave.
- porez na dohodak od otuđenja nekretnina i imovinskih prava oporezuje se stopom od 20%
- porez na dohodak od otuđenja nekretnine i imovinskih prava unutar pet godina oporezuje se stopom od 20%

- porez na dohodak od posebnih vrsta imovine oporezuje se stopom od 10%.

Isplatitelji ili sami porezni obveznici dužni su o isplaćenim primicima dostaviti Poreznoj upravi izvješća u propisanom roku na propisanom obrascu.“ (NN 138/20.)

3.4 Dohodak od kapitala

„Pri utvrđivanju dohotka od kapitala ne priznaju se izdaci osim ako je Zakonom o porezu na dohodak drugačije utvrđeno. Dohotkom od kapitala smatraju se primici po osnovi:

- 1) kamata
- 2) izuzimanja imovine i korištenja usluga na teret dobiti tekućeg razdoblja,
- 3) kapitalni dobiti
- 4) udjeli u dobiti ostvareni dodjelom i opcijском kupnjom vlastitih dionica
- 5) dividende i udjeli na temelju udjela u kapitalu, a koji su ostvareni u poreznom razdoblju.“ (NN 138/20.)

„Utvrđivanje poreza na dohodak od kapitala:

- porez na dohodak od kapitala obustavljaju i uplaćuju isplatitelji istodobno s isplatom ili propisom kao porez po odbitku, po stopi od 10%
- porez na dohodak od kapitala po osnovi izuzimanja imovine i korištenja usluga po stopi od 30%
- na udjele u dobitku ostvarene dodjelom ili opcijском kupnjom vlastitih dionica po stopi od 20%.“ (ZPDOH, 106/18.)

„Na obračunani porez se obračunava prirez ako je propisano plaćanje prireza u gradu/općini prebivališta odnosno uobičajenog boravišta poreznog obveznika. Osnovica za obračun poreza je ukupna svota koja se isplaćuje bez priznavanja troškova. Isplatitelj je obavezan izvijestiti Poreznu upravu o isplaćenim primitcima s te osnove na obrascu JOPPD.“⁵

⁵ file:///C:/Users/38591/Downloads/Tps%20-6_9%20(3).pdf

3.5 Drugi dohodak

Drugi dohodak ostvaruje se po osnovi primitaka koji se ne smatraju primicima određenim po osnovi:

1. nesamostalnog rada
2. samostalne djelatnosti
3. imovine i imovinskih prava
4. kapitala

„Drugi dohodak je razlika između svakog pojedinačnog primitka umanjen za propisane izdatke.“⁶

„Isplatitelji ili sami porezni obveznici obvezni su o isplaćenim primicima po osnovi kojih se utvrđuje drugi dohodak i obustavljenom i uplaćenom predujmu porezu na dohodak dostavljati Poreznoj upravi izvješća u propisanom roku na propisanom obrascu.“ (ZPDOH, 106/18.).

⁶https://www.porezna-uprava.hr/hr_propisi/_layouts/15/in2.vuk2019.sp.propisi.intranet/propisi.aspx#id=pro1623

4. DOHODAK OD NESAMOSTALNOG RADA

„Dohodak od nesamostalnog rada definira se kao razlika između primitaka od nesamostalnog rada ostvarenih u poreznom razdoblju i izdataka u vezi s dohotkom od nesamostalnog rada nastalih u istom poreznom razdoblju. Primitcima od nesamostalnog rada smatraju se plaća, mirovina i primici u naravi.“ (Šimović i sur., 2010.)

4.1 Plaća

Plaća je određeni iznos novca koji zaposlenik dobiva od poslodavca na temelju sklopljenog ugovora o radu. Visinu bruto plaće zaposlenik dogovara sa poslodavcem, te poslodavac iz bruto plaće podmiruje potrebne doprinose za mirovinsko osiguranje, prireze i porez te radniku ostaje neto plaća koja ostane nakon podmirenja svih obveza.

„Pod plaćom se podrazumijevaju:

1) svi primitci koje poslodavac u novcu ili u naravi isplaćuje radniku po osnovi radnog odnosa, a to su:

1. plaća koju poslodavac isplaćuje u svezi sa sadašnjim radom, prijašnjim radom po osnovi prijašnjeg radnog odnosa bez obzira na sadašnji status te osobe - umirovljenik ili neki drugi status, i to ako se radi o plaći za rad koji je obavljen za vrijeme radnog odnosa i možebitne druge isplate na koje je radnik imao pravo u vrijeme toga radnog odnosa neovisno kada je u toj godini prestao radni odnos, odnosno raskinut ugovor o radu ili budućim radom po osnovi sadašnjeg radnog odnosa
2. primitci po osnovi naknada, potpora, nagrada i drugog iznad propisanih iznosa
3. plaća koju radniku umjesto poslodavca isplati druga osoba
4. naknada članu uprave i/ili izvršnom direktoru koji kao radnik u radnom odnosu obavlja određene poslove za poslodavca sukladno zakonu kojim se uređuju radni odnosi
5. premije osiguranja koje poslodavci plaćaju za svoje radnike po osnovi životnog osiguranja, dopunskog, dodatnog i privatnoga zdravstvenog osiguranja, dobrovoljnoga mirovinskog osiguranja iznad propisanog iznosa i osiguranja njihove imovine

6. svi drugi primici koje poslodavac isplaćuje ili daje radniku vezano za radni odnos i odnos poslodavca i radnika bez obzira na oblik i način isplate ili temelja za isplatu⁷

2) poduzetnička plaća koja ulazi u rashod pri utvrđivanju poreza na dobit

1. primici (plaća) fizičkih osoba izaslanih na rad u Republiku Hrvatsku po nalogu inozemnog poslodavca u tuzemna društva za rad u tim društvima
2. primici (plaća) članova predstavničkih i izvršnih tijela državne vlasti i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koji im se isplaćuju za rad u tim tijelima i jedinicama i/ili
3. naknade plaće osobama koje pružaju njegu i pomoć hrvatskim ratnim vojnim invalidima iz Domovinskog rata I. skupine, prema posebnom propisu.“ (ZPDOH, 106/18)

4.2 Mirovine

„Umirovljenicima se smatraju fizičke osobe koje ostvaruju sljedeće primitke:

1. mirovine ostvarene na temelju prijašnjih uplata doprinosa za obvezno mirovinsko osiguranje koje isplaćuju zakonom utvrđene ustanove mirovinskog osiguranja i mirovinska osiguravajuća društva na temelju prijašnjih uplata obveznog doprinosa za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje

2. mirovine koje isplaćuju osiguravatelji (mirovinska osiguravajuća društva i drugi isplatitelji osiguranih svota) na temelju prijašnjih uplata poslodavca za dokup dijela mirovine, ako su te uplate bile oslobođene oporezivanja

3. obiteljske mirovine, osim obiteljskih mirovina

4. mirovine rezidenta ostvarene u inozemstvu i to one koje odgovaraju tuzemnim mirovinama i mirovine koje isplaćuju inozemni osiguravatelji (mirovinska osiguravajuća društva i drugi isplatitelji) na temelju prijašnjih uplata premija (doprinosa) koje su poreznom obvezniku umanjivale dohodak od nesamostalnog rada ako se u zemlji izvora te mirovine ne primjenjuje sustav obveznog mirovinskog osiguranja

5. primici rezidenta ostvareni po osnovi prijašnjeg rada u međunarodnim organizacijama ako međunarodnim ugovorom nije uređeno drugačije.“⁸

⁷ https://www.porezna-uprava.hr/baza_znanja/Stranice/Placa.aspx

⁸ <https://www.zakon.hr/z/91/Zakon-o-mirovinskom-osiguranju>

4.3 Primici u naravi

„Primicima po osnovi nesamostalnog rada smatraju se i primici radnika i osoba koje ostvaruju primitke u stvarima i uslugama koje imaju novčanu vrijednost (dobra, usluge, prava i ostala primanja u naravi), u koje posebice ulaze:

1. korištenje poslovnih zgrada i njihovih dijelova, garaža, odmarališta i kuća za odmor, stambenih zgrada i stanova, prijevoznih sredstava koje poslodavac i isplatitelj primitka odnosno plaće omogućuje radniku i osobama koje ostvaruju primitke
2. korištenje kredita uz kamate ispod stope od 2% godišnje
3. primici ostvareni u dobrima i uslugama bez naknade ili uz djelomičnu naknadu, te raznim darovima i ugošćenjima. Ugošćenjima se smatraju primici koje poslodavac i isplatitelj primitka odnosno plaće omogućuje radniku i drugim osobama koje ostvaruju primitke u vidu konzumacije jela, pića, smještaja, rekreacije i slično. Ugošćenjima u smislu ovoga Pravilnika ne smatraju se ugošćenja predstavnika poslovnih partnera ako se na dokumentaciji o tim izdacima navede naziv poduzetnika čiji su predstavnici ugošćeni
4. primici po osnovi naknada i nagrada za rad u dionicama
5. svi drugi primici u svezi i po osnovi nesamostalnog rada koji se daju u naravi, osim izravnih ili neizravnih novčanih isplata i doznaka“ (ZPDOH, NN 138/20).

4.4 Primici koji se ne smatraju primicima od nesamostalnog rada

„Iznimno, primicima od nesamostalnog rada (plaćom) ne smatraju se primici koje poslodavci i isplatitelji tih primitaka isplaćuju svojim radnicima i drugim fizičkim osobama koje ostvaruju primitke (plaću), i to:

1. primici po osnovi autorskih naknada pod uvjetom da se autorske naknade isplaćuju na temelju ugovora o autorskim pravima i srodnim pravima sklopljenih između poslodavca/isplatitelja primitaka od nesamostalnog rada (plaće) i tih osoba za autorsko djelo i drugim uvjetima u skladu s propisima koji uređuju autorska i srodna prava te pod uvjetom da autorsko djelo nije stvoreno radom u radnom odnosu izvršavajući svoje obveze prema ugovoru o radu, pravilniku o radu, kolektivnom ugovoru ili posebnom propisu
2. primici po osnovi rada članova skupština i nadzornih odbora trgovačkih društava, upravnih odbora, upravnih vijeća i drugih njima odgovarajućih tijela drugih pravnih

osoba, pod uvjetom da radnik istodobno nije član uprave ili izvršni direktor kod poslodavca ili isplatitelja te da je primitak ostvaren temeljem rada predstavnika radnika u organu poslodavca sukladno odredbama zakona kojim se uređuju radni odnosi i drugih posebnih propisa i/ili

3. primici u naravi po osnovi dodjele ili opcijske kupnje vlastitih dionica po povoljnijim uvjetima koje poslodavci i isplatitelji primitka odnosno plaće daju radnicima i fizičkim osobama koje ostvaruju primitke
4. Primici se smatraju drugim dohotkom, osim primitaka koji se smatraju dohotkom od kapitala
5. Radnicima, smatraju se i službenici, namještenici i druge osobe koje su u radnom odnosu, prema propisima koji uređuju radni odnos.“ (ZPDOH, NN 138/20).

„Primicima od nesamostalnog rada ne smatraju se primici koje poslodavac i isplatitelj primitka odnosno plaće omogućuje radnicima i fizičkim osobama koje ostvaruju primitke po osnovi nesamostalnog rada, te fizičkim osobama koje se stručno osposobljavaju za rad bez zasnivanja radnog odnosa u interesu obavljanja djelatnosti poslodavca i isplatitelja primitka odnosno plaće, a osobito:

1. uređenje i opremanje radnih prostora i prostora za odmor i prehranu
2. posebna radna odjeća obilježena nazivom ili znakom poslodavca ili isplatitelja primitka odnosno plaće, u skladu s posebnim propisima o zaštiti na radu te odjeća određena prema posebnim pravilima poslodavca
3. obvezni liječnički pregledi prema posebnim propisima
4. sistematski kontrolni liječnički pregledi ako su omogućeni svim radnicima i fizičkim osobama koje ostvaruju primitke po osnovi nesamostalnog rada
5. obrazovanje i izobrazba koje su u svezi s djelatnosti poslodavca i isplatitelja primitka, odnosno plaće
6. članarine po osnovi članstva u strukovnim komorama koje je, prema posebnim propisima, obvezno za radnike pri obavljanju određenih poslova za poslodavca i isplatitelja primitka, odnosno plaće.
7. trošak cijepljenja protiv zaraznih bolesti što ga poslodavac i isplatitelj primitka odnosno plaće na svoj teret omogućuje radnicima i fizičkim osobama koje ostvaruju primitke u interesu obavljanja djelatnosti poslodavca i isplatitelja primitka odnosno plaće neovisno o načinu podmirenja troška cijepljenja.“ (ZPDOH, NN 138/20).

4.5 Izdaci po osnovi nesamostalnog rada

„Izdacima koji pri utvrđivanju dohotka od nesamostalnog rada, umanjuju primitak od nesamostalnog rada (plaću) fizičkih osoba izaslanih na rad u Republiku Hrvatsku po nalogu inozemnog poslodavca u tuzemna društva, smatraju se i doprinosi za obvezna osiguranja iz primitka (plaće) plaćeni u državama iz kojih su te fizičke osobe izaslane na rad u Republiku Hrvatsku i s kojim državama Republika Hrvatska primjenjuje ugovore o socijalnom osiguranju. Iznimno izdacima koji se oduzimaju od primitaka po osnovi nesamostalnog rada smatraju se doprinosi za obvezna osiguranja, koje su tijekom poreznog razdoblja na temelju rješenja Porezne uprave uplatile fizičke osobe rezidenti u svojstvu članova posade broda u međunarodnoj plovidbi, a u iznosu i na način propisan posebnim propisima.“ (ZPDOH, NN 138/20).

5. POREZNO OPTEREĆENJE RADA U HRVATSKOJ

Bruto plaća je iznos koji poslodavac daje kao nagradu / naknadu za obavljeni rad. „U Zakonu o radu piše da se:

- plaća isplaćuje nakon obavljenog rada.
- plaća i naknada plaće isplaćuju se u novcu.
- ako kolektivnim ugovorom ili ugovorom o radu nije drukčije određeno, plaća i naknada plaće za prethodni mjesec isplaćuju se najkasnije do petnaestog dana u idućem mjesecu.
- plaća i naknada plaće su, u smislu ovoga Zakona, plaća i naknada plaće u bruto iznosu.“ (ZOR, čl. 92.)

Bruto vrijednost je osnovna vrijednost za obračun plaće, te je poslodavac dužan napraviti obračun plaće kako bi u ime radnika uplatio zakonom propisane doprinose i poreze, a radniku isplatio neto plaću.

Bruto dohodak fizičkih osoba oporezuje se s nekoliko poreznih oblika:

1. doprinosima poslodavca (tzv. doprinosi na plaću) koji iznose ukupno 16,5 % bruto dohotka i odnose se na doprinose za obvezno zdravstveno osiguranje
2. doprinosima zaposlenika (doprinosi iz plaće) koji ukupno iznose 20% bruto dohotka (mirovinsko osiguranje za prvi (15%) i drugi stup (5%))
3. porezom na dohodak i
4. prirezom.

Svi porezni obveznici, i zaposlenici i poslodavci dužni su plaćati navedene doprinose. (Šimović, Deskar Škrbić, 2015)

5.1 Doprinosi na plaću

Sastoje se od doprinosa za zdravstveno osiguranje (16,5%). Zadnja značajnija promjena doprinosa na plaću bila je 1.1.2019. kada su ukinuta dva doprinosa na plaću koja su bila:

- doprinos za zaštitu zdravlja na radu 0,5 %
- doprinos za zapošljavanje od 1,7 %.

Također je došlo do povećanja doprinosa za zdravstveno osiguranje sa 15% na 16,5%. Te promijene rezultirale su sveukupnim smanjenjem doprinosa na plaću za 0.7% jer su prije ukupni doprinosi iznosili 17,2% dok sada iznose 16,5%,

Osoba mlađa od 30, ako ima ugovor na neodređeno vrijeme oslobađa poslodavca plaćanja doprinosa na plaću 5 godina.⁹

5.2 Doprinosi iz plaće

Kada govorimo o doprinosima iz plaće misli se na doprinose za mirovinsko osiguranje koji iznose 20%. Doprinosi iz plaće su doprinosi koji se obračunavaju na teret zaposlenika i poslodavac je dužan obračunati i isplatiti iznos doprinosa iz plaće zaposlenika. Doprinos za mirovinsko osiguranje sastoji se od:

1. obveznog mirovinskog osiguranja na temelju generacijske solidarnosti I. stup – 15%
2. obveznog mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje II. stup – 5%

I. i II. stup su obvezni doprinos koji se obračunavaju na bruto plaću. Također postoji i III. stup koji je dobrovoljan i služi kao nadogradnja obveznih doprinosa. III. stup predstavlja individualnu kapitaliziranu štednju te nam omogućava da si dodatno osiguramo mirovinska primanja. III. stup je fleksibilniji jer nam omogućava da sami izaberemo visinu kao i učestalost uplata u fond. Kada se doprinosi iz plaće oduzmu od bruto plaće dobijemo dohodak.

Tablica 3. Stope doprinosa iz i na plaću

Doprinosi na plaću	Stope	Doprinosi iz plaće	Stope
Doprinosi za zdravstveno osiguranje	16,5%	Mirovinsko osiguranje	20%
		I. stup	15%
		II. stup	5%

Izvor 3. Izrada autorice prema Zakonu o doprinosima (NN 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 41/14, 143/14, 115/16, 106/18)

5.3 Porez na dohodak

„Obveznik poreza na dohodak je fizička osoba koja ostvaruje dohodak na temelju plaće, mirovine, prodajom stana, autorskog honorara. Porez na dohodak dobije se tako da se od porezne osnovice oduzme porezna stopa te se tako dobiveni porez uvećava za prizrez koji uvedu

⁹ <https://fairnet.hr/wp-content/uploads/2021/06/obracun-place-2021.pdf>

jedinice lokalne samouprave prema posebnim zakonima. Pripadnost poreza na dohodak određuje se prema prebivalištu/uobičajenom boravištu poreznog obveznika. Kada porezni obveznik u Republici Hrvatskoj nema prebivalište niti uobičajeno boravište, pripadnost se određuje prema sjedištu odnosno prebivalištu/uobičajenom boravištu isplatitelja.“ (ZPDOH, NN 121/19)

Od 1. siječnja 2021. godine na snagu su stupile nove porezne stope koje iznose:

- 20% do 30.000,00 kuna mjesečno (godišnje do 360.000,00 kuna)
- 30% iznad 30.000,00 kuna mjesečno (godišnje iznad 360.000,00 kuna)

5.4 Prirez

Prirez porezu na dohodak propisuje predstavničko tijelo jedinica lokalne samouprave (grad ili općina). Kao osnovicu za prirez uzimaju već utvrđeni iznos poreza na dohodak. Na porez po bilo kojoj od tih osnova određuje se prirez:

- u općinama do 10%,
- u gradovima manjima od 30.000 stanovnika 12%,
- u gradovima većima od 30.000 stanovnika 15%,
- a u gradu Zagrebu 18% (najviši u Hrvatskoj i limitiran je 2015. godine)

„Osoba plaća prirez gradu u kojemu ima prijavljeno prebivalište ili gradu u kojem boravi više od pola godine.“¹⁰

Trend ukidanja prireza u Hrvatskoj je u protekle dvije godine porastao pa tako 32 grada u Hrvatskoj su odlučila ukinuti prireze, dok su 2019. godine prirez ukinuli samo Ilok i Sveta Nedjelja. Najnižu stopu prireza ima Vis od 3% dok Zagreb ima najvišu stopu prireza od 18%.

Ukidanje prireza u gradovima znači i manje novaca koji su ubirali prirezom. Dugoročno se u većini gradova to ispostavilo kao dobra odluka, jer su taj manjak priljeva novca od prireza kompenzirali sa drugim priljevima. Primjerice, u Svetoj Nedjelji koja je ukinula prirez 1. siječnja. 2019. godine izgubila je 6 milijuna kuna, ali su zato ukidanjem prireza privukli

¹⁰ <https://www.ekonomska-klinika.hr/2020/12/15/porez-osnovni-pojmovi/>

investitore, ali i ljude koji su se doselili. Slična situacija je bila i u Bjelovaru, Opatiji koji također imaju pozitivan trend nakon ukidanja prireza.

Slika 1. Gradovi koji su ukinuli ili smanjili prirez

GRADOVI KOJI SU UKINULI ILI SMANJILI PRIREZ 2020-2022.	
GRAD	STOPA PRIREZA
BJELOVAR	9%-0%
ČAKOVEC	10%-0%
OPATIJA	7,5%-0%
PLETERNICA	10%-0%
SINJ	8%-0%
VODICE	6%-0%
BELIŠĆE	10%-7%
ČAZMA	10%-5%
DONJI MIHOLJAC	8%-5%
GRUBIŠNO POLJE	10%-5%
IMOTSKI	12%-6%
KARLOVAC	12%-9%
METKOVIĆ	10%-8%
NOVSKA	10%-8%
OTOČAC	9%-7%
OTOK	10%-5%
PAKRAC	10%-7%
POŽEGA	10%-7%
RIJEKA	15%-14%
SLAVONSKI BROD	12%-6%
VARAŽDIN	10%-7,5%
VINKOVCI	13%-10%
ŽUPANJA	12%-9%

Izvor 4. <https://novac.jutarnji.hr/novac/aktualno/donosimo-pregled-stopu-prireza-u-svim-gradovima-kao-i-iskustva-onih-koji-su-se-odrekli-tog-dijela-poreznih-prihoda-15173454>

Kao što možemo vidjeti iz slike 1. u razdoblju od 2020. do 2022 godine šest gradova je odlučilo ukinuti prirez, pet gradova je prepolovilo stopu prireza, šest gradova je snizilo prirez za tri postotna boda. Ostali gradovi kao što su Varaždin snizili su prirez sa 10 na 7,5%, Metković i Novska su snizili prirez sa 10 na 8%, Otočac sa 9 na 7% i Rijeka sa 15 na 14%.

6. PROMJENE U SUSTAVU POREZA NA DOHODAK U REPUBLICI HRVATSKOJ

Početak 1994. godine u Hrvatskoj je uveden sintetički porez na dohodak. Do 1994. godine oporezivanje dohotka vršilo se po principu cedularnog ili analitičkog sustava, na način da su za svaki analitički porez bile utvrđene porezne stope i olakšice.

“Donošenjem novog Zakona o porezu na dohodak Hrvatska je prihvatila tadašnji međunarodni trend u poreznim reformama. Osim što je uveden sintetički model oporezivanja dohotka, novim Zakonom reduciran je broj nestandardnih olakšica i oslobođenja.”¹¹

Od 1994. do 2010. godine desilo se niz izmjena Zakona o porezu na dohodak. Tako je Zakon koji je bio uveden 1994. godine trajao do 2000. godine uz broje izmjene. Osnovica se dijelila na dva dijela koja su bila oporeziva stopama od 20% i 35%. Drugi Zakona o porezu na dohodak dogodio se početkom 2001. godine te je bio na snazi do kraja 2004. godine. Tako su 2001. godine uvedena tri razreda od 15, 25 i 35%, te je 2003 uveden i četvrti razred od 45%. Osobni odbitak u tom razdoblju iznosi je 1.250, 00 kuna. Treća promjena Zakona o porezu na dohodak dogodila se početkom 2005. godina i do danas je doživjela niz promjena, od kojih su najznačajnije bile u 2010. godini.

6.1 Promjene u sustavu poreza na dohodak u razdoblju od 2010. do 2015. godine

2010. godine ukinuta su četiri razreda te su uvedena tri razreda po stopama od 12, 25 i 40% i osnovni osobni odbitak iznosi je 1.800,00 kuna. Zakonom iz 2016. godine uveden je i šesti izvor dohotka nazvan drugi dohodak, koji je ranije bio obuhvaćen kao dohodak od drugih samostalnih djelatnosti. Uveden je kako bi se pojednostavio sustav oporezivanja od samostalne djelatnosti i dohotka od nesamostalnog rada. Osobni odbitak mijenjao se dva puta, prvi put 2012. godine kada je iznosio 2.200,00 kuna i nakon toga se promijenio 2015. godine kada se povećao na 2.600,00 kuna. Mijenjale su se i stope doprinosa za zdravstveno osiguranje, prvi puta u svibnju 2012. godine sa 15% na 13% i drugi put kada su bile poništene u travnju 2014. godine.

¹¹ Šimović, H. (2012). Razvoj poreza na dohodak u Hrvatskoj: reforme i promašaji.

Tablica 4. Izmjene u elementima oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada u razdoblju od 2010. do 2015. godine.

	1.7.2010. do 1.3.2012.	1.3.2012. do 1.1.2015	1.1.2015
OSOBNI ODBITAK	1.800	2.200	2.600
12%	do 3.600	do 2.200	do 2.200
25%	3.600 do 10.800	2.200 do 8.800	2.200 do 13.200
40%	Iznad 10.800	iznad 8.800	iznad 13.200
Doprinosi za zdravstveno osiguranje	do 1.5.2012. 15%	1.5.2012. do 1.4.2014 13%	1.4.2014 15%
Stope doprinosa na plaću	17,2%	15,2 ili 16,2%	17,2%

Izvor 5. Izrada autorice prema Zakonu o porezu na dohodak (NN 80/2010), (NN 22/2012) i (NN 136/2015)

U nastavku ćemo u tablici 5. napraviti obračun plaće u razdoblju od 2010. do 2015. godine te ćemo vidjeti kako su određene promjene utjecale na visinu plaće. Radi pojednostavljenog primjera Bruto I. će iznositi 8.000,00 kuna, stopa prireza će biti 18% te nema uzdržanih članova.

Tablica 5. Usporedba obračuna plaće zaposlenika u razdoblju od 2010. do 2015. godine.

	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
1. Bruto I	8.000,00	8.000,00	8.000,00	8.000,00	8.000,00	8.000,00
2. Doprinosi iz plaće (20%)	1.600,00	1.600,00	1.600,00	1.600,00	1.600,00	1.600,00
3. Dohodak (1.- 2.)	6.400,00	6.400,00	6.400,00	6.400,00	6.400,00	6.400,00
4. Osobni odbitak	1.800,00	1.800,00	2.200,00	2.200,00	2.200,00	2.600,00
5. Porezna osnovica (3. – 4.)	4.600,00	4.600,00	4.200,00	4.200,00	4.200,00	3.800,00
6. Poreza na dohodak	1.150,00	1.150,00	1.050,00	1.050,00	1.050,00	950,00
7. Prirez (18%)	207,00	207,00	189,00	189,00	189,00	171,00
8. Porez + prirez (6. + 7.)	1.357,00	1.357,00	1.239,00	1.239,00	1.239,00	1.121,00
9. Neto plaća (3. – 8.)	5.043,00	5.043,00	5.161,00	5.161,00	5.161,00	5.279,00
10. Doprinosi na plaću	1.376,00	1.376,00	1.216,00	1.216,00	1.376,00	1.376,00
11. Bruto II (1. + 10.)	9.376,00	9.376,00	9.216,00	9.216,00	9.376,00	9.376,00

Izvor 6. Izrada autorice na temelju poreznih propisa od 2010. do 2015. godine

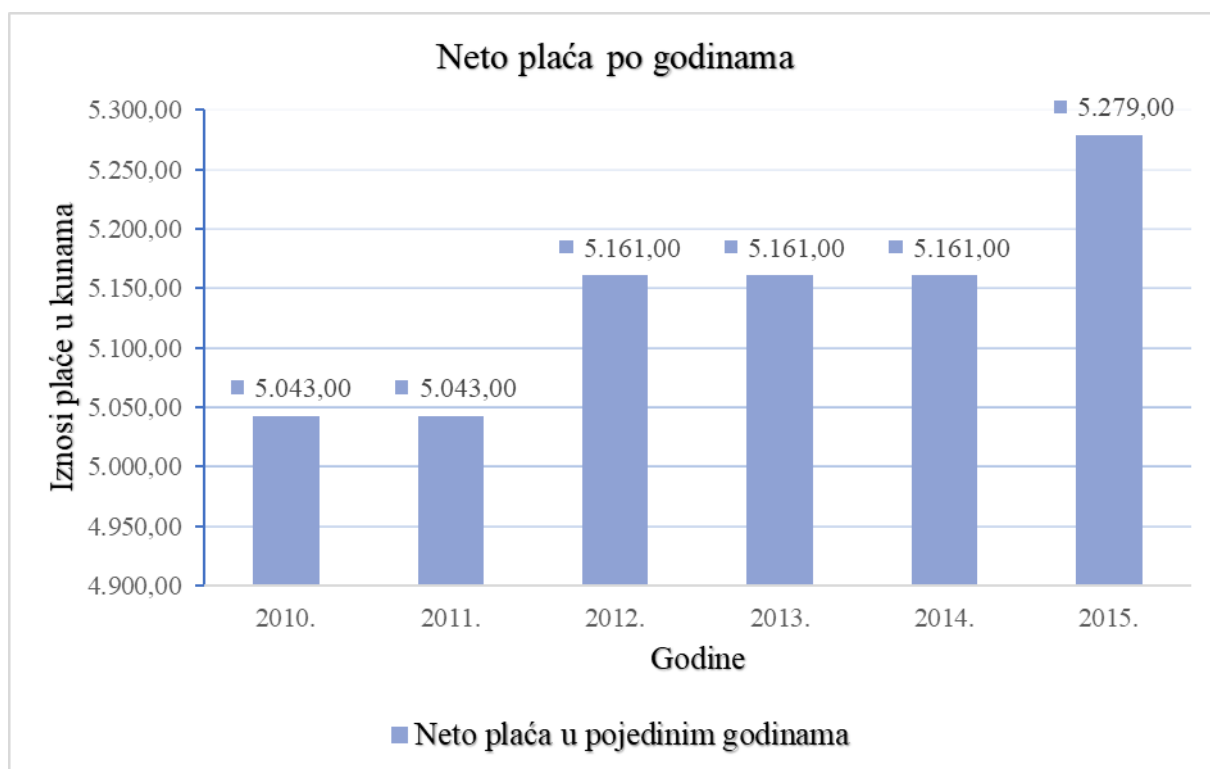
Kako bi izračunali neto plaću zaposlenika moramo od Bruto I. oduzeti doprinose iz plaće, prvi stup 15% i drugi stup 5%. Oduzimanjem doprinosa iz plaće dobiva se dohodak od kojeg se oduzima osobni odbitak kako bi se dobila porezna osnovica. Iz tablice 5. može se vidjeti kako se osobni odbitak mijenjao tokom godina te je povećanjem utjecao na smanjenje porezne osnovice. Tako 2010. godine kada osobni odbitak iznosi 1.800,00 kuna porezna osnovica je 4.600,00 kuna, dok 2015. godine osobni odbitak iznosi 2.600,00 kuna i porezna osnovica je smanjena na 3.800,00 kuna.

Sljedeće bitne promijene su porezne stope koje su u ovom slučaju svake godine iznosile 25%, ali se tokom godina zbog smanjenja porezne osnovice smanjio i porez na dohodak. Tako 2010. godine porez na dohodak iznosi 1.150,00 kuna ($4.600,00 \cdot 25\%$), a 2015. godine iznosi 950,00 kuna ($3.800,00 \cdot 25\%$). Kada se zbroji porez na dohodak i prirez dobije se iznos koji je porezna obveza svakog zaposlenika. Neto plaća dobije se tako što se od dohotka oduzme porez i prirez i na povećanje neto plaće najviše utječu porezne stope i porezni razredi.

Sve te promijene koje su se dogodile sa godinama utjecale su na povećanje plaće zaposlenika. Pa tako svako povećanje osobnog odbitka, smanjenje porezne osnovice dovelo je do povećanja plaće tokom godina. U 2010. godini neto plaća iznosila je 5.043,00 kune dok je 2015. godine neto plaća iznosila 5.279,00 kuna.

Također mijenjale su se i stope doprinosa na plaću što je bio manji trošak za poslodavca. U 2012. godini doprinosi na plaću su se smanjili i iznosili su 15,2 % i može se vidjeti kako Bruto II. u tom razdoblju iznosi 9.216,00 kuna.

Grafikon prikazuje promjene neto plaće u razdoblju od 2010. do 2015. godine koje su objašnjene u tablici 5.

Grafikon 1. Iznos neto plaće zaposlenika u razdoblju od 2010. do 2015. godine

6.2 Promjene u sustavu poreza na dohodak u razdoblju od 2016. do 2021. godine

Porezna reforma utjecala je na izmjenu svih poreznih sustava tako što su se izmijenile postojeće reforme ili je došlo do izgradnje novog sustava. Porezna reforma omogućuje smanjenje ukupnog poreznog opterećenja, stabilan, održiv i jednostavniji porezni sustav, socijalno pravedniji porezni sustav, jednostavniju i jeftiniju poreznu administraciju, veću pravnu sigurnost za porezne obveznike.

Krugovi poreznog rasterećenja:

- 1. krug – primjena od 1. siječnja 2017. godine
- 2. krug – primjena od 1. siječnja 2018. godine
- 3. krug – primjena od 1. siječnja 2019. godine
- 4. krug – primjena od 1. siječnja 2020. godine
- 5. krug - primjena od 1. siječnja 2021. godine.

U 2016. godini nema zabilježenih značajnijih promjena u poreznim stopama ili razredima, a neoporezivi dohodak je iznosio kao i u 2015. godini 2.600,00 kn. Zbog potrebe za reformom i visokog oporezivanja plaća, 1. siječnja 2017. godine dolazi do nove porezne reforme u Hrvatskoj. Poreznom reformom iz 2017. godine došlo je do značajnijih promjena koje su dovele do promjene poreznih stopa, promjene osnovnog osobnog odbitka, promjene osobnih odbitaka za uzdržavane članove, promjene dohotka kao godišnji i konačni te je došlo do ostalih promjena.

Tablica 6. Izmjene u elementima oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada prije i nakon 1. siječnja 2017.

Do 31.12.2016		Od 1.1.2017.	
Porezne stope	Mjesečna porezna osnovica	Porezne stope	Mjesečna porezna osnovica
12%	do 2.200,00 kn		
25%	od 2.200,00 do 13.200,00 kn	24%	do 17.500,00 kn
40%	iznad 13.200,00 kn	36%	iznad 17.500,00 kn
OSNOVNI OSOBNI ODBITAK			
2.600,00 kn		3.800,00 kn	

Izvor 7. Izrada autorice prema Zakonu o doprinosima (NN 115/16)

Kao što se može vidjeti iz tablice 6. poreznom reformom ukinuta je stopa od 12%, te su korigirane stope. Stopa od 25% smanjena je na 24% do 17.500,00 kuna (godišnje 210.000,00 kuna) dok je stopa od 40% smanjena na 36% iznad 17.500,00 kuna (godišnje iznad 210.000,00 kuna.). Također osnovni osobni odbitak povećao se sa 2.600,00 na 3.800,00 kuna. Stopa doprinosa za zdravstveno osiguranje bila je 15%, dok je ukupna stopa doprinosa za plaću iznosila 17,2%. Novim zakonom promijenjeni su i koeficijenti uvećanja osobnog odbitka za uzdržavane članove obitelji, djecu i invalide, te je smanjena osnovica za obračun sa 2.600,00 na 2,500,00 kuna.

„Povećanje osobnog odbitka s 2.600,00 na 3.800,00 kuna u 2017. godini u odnosu na 2016. godinu kod zaposlenih vidljiv je trend povećanja ukupnih osobnih odbitaka za cca 33%, umanjena porezna osnovica za cca 25%, umanjena ukupnog poreza i prireza na dohodak za cca 10% uz istovremeni rast neto isplata za cca 7%. U istom razdoblju kod umirovljenika je vidljiv trend povećanja ukupnih osobnih odbitaka za cca 2%, umanjene poreza i prireza na dohodak za cca 10%, uz istovremeni rast neto isplata za 2%.“¹²

¹² <https://mfin.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/provedena%20porezna%20reforma%202016.2020..pdf>

Tablica 7. Izmjene koeficijenata za uzdržavane članove u razdoblju od 2016. do 2017. godine

	Do 31.12.2016		Od 1.1.2017	
Osnovni osobni odbitak	2.600,00		3.800,00	
Osnovica za utvrđivanje	2.600,00		2.500,00	
Opis	Koeficijent	Iznos	Koeficijent	Iznos
Uzdržavani članovi uže obitelji	0,5	1.300,00	0,7	1.750,00
Prvo uzdržavano dijete	0,5	1.300,00	0,7	1.750,00
Drugo uzdržavano dijete	0,7	1.820,00	1	2.500,00
Treće uzdržavano dijete	1	2.600,00	1,4	3.500,00
Četvrto uzdržavano dijete	1,4	3.640,00	1,9	4.750,00
Peto uzdržavano dijete	1,9	4.940,00	2,5	6.250,00
Šesto uzdržavano dijete	2,5	6.500,00	3,2	8.000,00
Sedmo uzdržavano dijete	3,1	8.060,00	4	10.000,00
Osmo uzdržavano dijete	3,9	10.140,00	4,9	12.250,00
Deveto uzdržavano dijete	4,8	12.480,00	5,9	14.750,00
Za svako daljnje uzdržavano dijete koeficijent osnovnog osobnog odbitka progresivno se uvećava za 1,1 ... više u odnosu prema koeficijentu za prethodno dijete				
Invalidnost poreznog obveznika, svakog uzdržavanog člana uže obitelji i svakog uzdržavanog djeteta	0,3	780,00	0,4	1.000,00
Invalidnost utvrđena po jednoj osnovi 100% i/ili korištenje, na temelju posebnih propisa, prava na doplatu za pomoć i njegu poreznog obveznika odnosno prava na osobnu invalidninu (novo), svakog uzdržavanog člana uže obitelji i svakog uzdržavanog djeteta. Korištenje uvećanja osnovnog osobnog odbitka po ovoj osnovi isključuje korištenje uvećanja osnovnog osobnog odbitka iz R.br. 12.	1	2.600,00	1,5	3.750,00

Izvor 8. Izrada autorice prema Zakonu o porezu na dohodak (NN [177/04](#), [73/08](#), [80/10](#), [114/11](#), [22/12](#), [144/12](#), [43/13](#), [120/13](#), [125/13](#), [148/13](#), [83/14](#), [143/14](#), [136/15](#)) i (NN 115/16)

„Uzdržavani članovi uže obitelji i uzdržavana djeca mogu biti osobe kojima oporezivi primici i drugi primici na koje se ne plaća porez ne prelaze godišnji iznos od 15.000,00 kn (do 31.12.2016. godine iznosio je 13.000,00 kn.).“¹³

„Od 1. siječnja 2017. godine svi primici po osnovi drugog dohotka podliježu plaćanju doprinosa i to po stopama od 10% za Mirovinsko osiguranje (odnosno 7,5% za I. Stup i 2,5% za II. Stup za osiguranike drugog stupa) iz osnovice i 7,5% za obvezno zdravstveno osiguranje na osnovicu.“¹⁴

„U 2017. godini u odnosu na 2016. godinu kod zaposlenih vidljiv je trend povećanja ukupnih osobnih odbitaka za cca 33%, umanjenja porezne osnovice za cca. 25%, umanjenja ukupnog poreza i prireza na dohodak za cca. 10% uz istovremeni rast neto isplata za cca. 7%. U istom razdoblju kod umirovljenika je vidljiv trend povećanja ukupnih osobnih odbitaka za cca. 2%, umanjenje poreza i prireza na dohodak za cca. 10%, uz istovremeni rast neto isplata za 2%.“¹⁵

„Drugi krug poreznih reformi koji je bio 1.1.2018. godine nije donio neke velike promjene po pitanju poreza na dohodak. Promjene koje su se dogodile su bile trošak smještaja i prehrane radnika koji s poslodavcem imaju sklopljen ugovor o radu na određeno vrijeme za sezonske poslove ne smatra se dohotkom od nesamostalnog rada. Kod određivanja plaće u naravi, prag za određivanje godišnjeg iznosa iznad kojega se određuje plaća u naravi podiže se s 400,00 na 600,00 kuna. Uveden je neoporeziv primitak - novčana nagrade za radne rezultate do 5.000,00 kuna godišnje.“¹⁶

Treći krug poreznih reformi koji je stupio na snagu 1.1.2019. godine donio je neke veće i značajnije promjene. Prošireni su porezni razredi pa su tako stope ostale iste ali povećao se prag porezne osnovice. Za poreznu stopu od 24% porezni prag sa dosadašnjih 17.500,00 kuna povećao se na 30.000,00 kuna (godišnje do 360.000,00 kuna), te za stopu od 36% porezni prag je iznad 30.000,00 kuna (godišnje iznad 360.000,00 kuna). Promjena je bila rasterećenje za one čije plaće spadaju u više porezne razrede. Ukinuli su se doprinosi za obvezno zdravstveno osiguranje u slučaju nezaposlenosti od 1,7% i doprinosi za zaštitu na radu od 0,5%, te su se

¹³ <https://www.obracun-placa.com/index.php/obracun-placa/osobni-odbitci-faktori-osobnog-odbitka-od-01-01-2017-godine/>

¹⁴ [file:///C:/Users/38591/Downloads/clanak%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/38591/Downloads/clanak%20(2).pdf)

¹⁵ <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/Vijesti/2019/07%20srpanj/26%20srpnja/pregled%20promjena%202016-2019%20-%2026%2007%2019%20PP.pdf>

¹⁶ hr_Izazovi-porezne-politike-u-RH-min.Maric.pdf

doprinosi za zdravstveno osiguranje povećali sa 15% na 16,5%. Za poslodavce je ta promjena značila manji trošak ukupnih doprinosa na plaću za 0,7%. Prije reforme ukupni troškovi su iznosili 17,2% dok su nakon reforme bili 16,5%.

Tablica 8. Izmjene u elementima oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada prije i nakon 1.siječnja 2019. godine

	Do 31.12.2018.	Od 1.1.2019.
OSOBNI ODBITAK	3.800,00	3.800,00
Porezne stope	Mjesečna porezna osnovica	
24%	do 17.500,00	do 30.000,00
36%	iznad 17.500,00	iznad 30.000,00
Ukupna stopa doprinosa na plaću	17,2%	16,5%

Izvor 9. Izrada autorice prema Zakonu o porezu na dohodak (NN 115/16, 106/18)

Četvrti krug poreznih reformi stupio je na snagu 1.1.2020. godine te je došlo do novih promjena. Povećao se osnovni osobni odbitak sa 3.800,00 na 4.000,00 kuna. Došlo je i do poreznog rasterećenja mladih osoba, pa je tako osobama do 25 godine života umanjena porezna obveza za 100%, a osobama od 26 do 30 godine umanjena je za 50% za godišnju plaći do 360.000,00 kuna.

„Primjerice, osoba koja ima bruto I plaću u iznosu od 8.000 kuna te prirez plaća u Zagrebu i nema dodatnih odbitaka, od 01.01.2020. godine ostvarivat će mjesečnu neto plaću od 5.720,32 kune nakon plaćanja i 679,68 kuna poreza i prireza. Osoba mlađa od 25 godina ostvarit će godišnji povrat poreza u iznosu od 8.156,16 kuna, a osoba stara od 26 do 30 godina 50% tog iznosa odnosno 4.078,08 kuna.“¹⁷

„Proširen je i obuhvat primitaka na koje se na plaća porez na dohodak:

- Primici koje fizičke osobe ostvaruju po osnovi darovanja prikupljenih u humanitarnim akcijama i javno oglašenim akcijama koje imaju općekorisnu svrhu

¹⁷ <https://kagor.hr/pregled-najvaznijih-poreznih-promjena-primjenjivih-na-vecinu-malih-i-srednjih-poduzeca-od-01-01-2020/>

- naknade učenicima za vrijeme dualnog obrazovanja do propisanog iznosa
- uplate premije dodatnog i dopunskog zdravstvenog osiguranja koje poslodavac uplaćuje u korist svojeg radnika do propisanog iznosa.¹⁸

„Povećanje osobnog odbitka s 3.800,00 na 4.000,00 kuna u razdoblju od siječnja do srpnja 2020. godine u odnosu na isto razdoblje 2019. godine kod zaposlenih vidljiv je trend povećanja ukupnih osobnih odbitaka za cca 5%, umanjenja porezne osnovice za cca 1%, umanjenja ukupnog poreza i prireza na dohodak za cca 1% uz istovremeni rast neto isplata za cca 3%. U istom razdoblju kod umirovljenika je vidljiv trend povećanja ukupnih osobnih odbitaka za cca 4%, povećanje ukupnog poreza i prireza na dohodak za cca 4%, uz istovremeni rast neto isplata za 4%.“¹⁹

Peti krug porezne reforme stupio je na snagu 1.1.2021. godine. Promjene su donijele smanjenje poreznih stopa i povećanje poreznih razreda. Prijašnja stopa od 24% smanjila se na 20% do 30.000,00 kuna (godišnje do 360.000,00 kuna), dok se porezna stopa od 36% smanjila na 30% iznad 30.000,00 kuna (godišnje iznad 360.000,00 kuna). Poreznom reformom iz 2021. godine povećana je i minimalna plaća sa 4.062,51 na 4.250,00 kuna.

¹⁸ <https://edukacije-appa.hr/novosti/poslovanje/porezne-novosti-od-01.-sijecnja>

¹⁹ <https://mfin.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/provedena%20porezna%20reforma%202016.2020..pdf>

Tablica 9. Izmjene u elementima oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada prije i nakon 1.siječnja 2021. godine

Do 31.12.2020		Od 1.1.2021	
OSNOVNI OSOBNI ODBITAK			
4.000,00		4.000,00	
Porezne stope	Mjesečna porezna osnovica	Porezne stope	Mjesečna porezna osnovica
24%	do 30.000,00	20%	do 30.000,00
36%	iznad 30.000,00	30%	iznad 30.000,00
Ukupno stope doprinosa na plaću	16,5%	16,5%	

Izvor 10. Izrada autorice prema Zakonu o porezu na dohodak (NN [115/16](#), [106/18](#), [121/19](#), [32/20](#), [138/20](#))

U nastavku ovog rada ćemo u tablici 10. prikazati obračun plaća od 2016. do 2021. godine te ćemo vidjeti kako su određene promjene utjecale na visinu plaće. Radi pojednostavljenog primjera bruto I će iznositi 8.000,00 kuna, stopa prireza će biti 18% te nema uzdržanih članova.

Tablica 10. Usporedba obračuna plaće zaposlenika u razdoblju od 2016. do 2021. godine

	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
1. Bruto I.	8.000,00	8.000,00	8.000,00	8.000,00	8.000,00	8.000,00
2. Doprinosi iz plaće (20%)	1.600,00	1.600,00	1.600,00	1.600,00	1.600,00	1.600,00
3. Dohodak (1. – 2.)	6.400,00	6.400,00	6.400,00	6.400,00	6.400,00	6.400,00
4. Osobni odbitak	2.600,00	3.800,00	3.800,00	3.800,00	4.000,00	4.000,00
5. Porezna osnovica (3.- 4.)	3.800,00	2.600,00	2.600,00	2.600,00	2.400,00	2.400,00
6. Porez na dohodak	950,00	624,00	624,00	624,00	576,00	480,00
7. Prirez (18%)	171,00	112,32	112,32	112,32	103,68	86,4
8. Porez + prirez (6.+7.)	1.121,00	745,32	745,32	745,32	679,68	566,4
9. Neto plaća (3.-8.)	5.279,00	5.654,68	5.654,68	5.654,68	5.720,32	5.833,6
10. Doprinosi na plaću	1.376,00	1.376,00	1.376,00	1.320,00	1.320,00	1.320,00
11. Bruto II. (1.+10.)	9.376,00	9.376,00	9.376,00	9.320,00	9.320,00	9.320,00

Izvor 11. Izrada autorice na temelju poreznih propisa od 2016. do 2021. godine

Tablica 10. nam prikazuje obračun plaće od 2016. do 2021. godine. U tom razdoblju došlo je do mnogih promjena, tako se osobni odbitak mijenjao sa godinama te 2016. godine iznosi 2.600,00 kuna, 2017., 2018. te 2019. godine iznosi 3.800,00 kuna te u 2020. i 2021. godini iznosi 4.000,00 kuna. Također može se vidjeti da se povećanjem osobnih odbitaka smanjivala porezna osnovica.

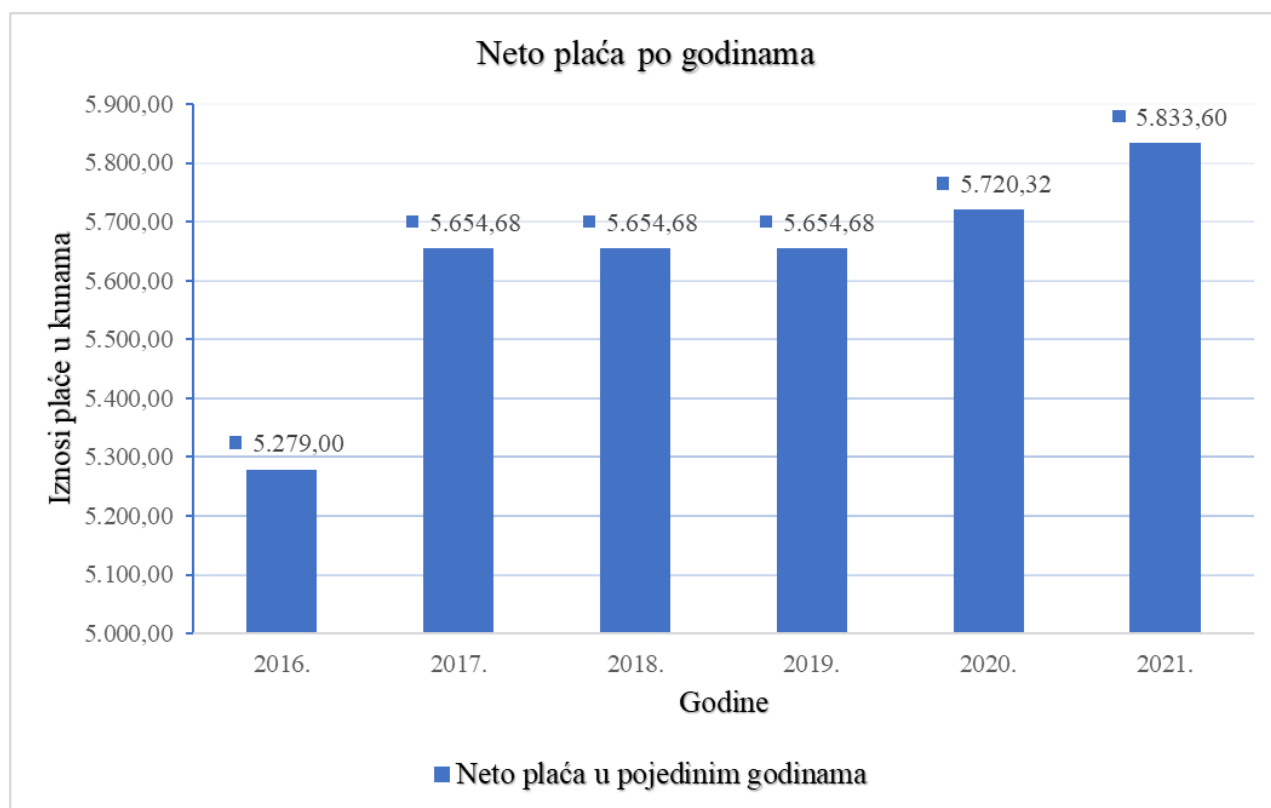
Sljedeća promjena je porez na dohodak koji je 2016. godine bio 25%, 2017., 2018., 2019., 2020. godine bio je 24% te se 2021. godine smanjio na 20%. Smanjivanjem poreznih osnovica tokom

godina došlo je do smanjenja poreza na dohodak pa je tako 2016. godine kada je porezna osnovica bila 25% porez na dohodak iznosio 950,00 kuna, a 2021. godine kada je porezna osnovica 20% porez na dohodak iznosi 480,00 kuna.

Sve te promjene zajedno utjecale su na povećanje neto plaće zaposlenika tokom godina. Iz tablice se može vidjeti da je 2016. godine kada je osobni odbitak bio najmanji 2.600,00 kuna i porezna osnovica najveća 3.800,00 kuna neto plaća iznosila je 5.279,00 kuna. U 2021. godini možemo vidjeti da je osobni odbitak najveći 4.000,00 kuna i porezna osnovica najmanja 2.400,00 kuna te neto plaća iznosi 5.833,60 kuna.

Tokom godina mijenjali su se i doprinosi na plaću te su u 2016., 2017., i 2018. godine bili 17,2% dok su 2019., 2020. i 2021. godine 16,5%. Ukupni doprinosi na plaću su se smanjili za 0,7% što je bio manji trošak za poslodavca što se može i vidjeti u tablici da je bruto II. prve tri godine iznosio 9.376,00 kuna, a nakon promjene iznosi 9.320,00 kuna.

Grafikon prikazuje promjene neto plaće u razdoblju od 2016. do 2021. godine koje su objašnjene u tablici 10.

Grafikon 2. Iznos neto plaće zaposlenika u razdoblju od 2016. do 2021. godine

7. ZAKLJUČAK

Porez na dohodak je jedan od najizdašnijih poreznih oblika i smatra se prisilnim porezom jer je nemoguće izbjeći njegovo plaćanje. Svaki zaposlenih ima obvezu plaćanja poreza te oni služe za financiranje javnih rashoda za dobra i usluge koje svi koristimo. 2022. godina je prva godina nakon 2017. godine da nije bilo promjena u poreznom sustavu.

Mnogobrojne promjene tokom godina utjecale su na povećanje neto plaća zaposlenika, te smanjenja troška za poslodavca. Na promjene u neto plaći najviše utječu promjene poreznih stopa i poreznih razreda koje su se i najviše mijenjale tokom godina.

U 2010. godine dogodila se značajnija promjena kada su ukinuta četiri razreda i bila su tri od 12, 25 i 40%. Porezna osnovica mijenjala se do 2015. godine nekoliko puta te je iznosila 2.600,00 kuna. Nakon toga prva veća promjena glede poreznih stopa, poreznih razreda te osobnog odbitka dogodila se 1.1.2017. godine. Tada je ukinuta stopa od 12% te su postojala samo dva razreda, osobni odbitak povećan je sa 2.600,00 na 3.800,00 kuna. U 2019. godini dolazi do promjena gdje porezne stope ostaju iste ali se povećavaju porezni razredi te oni tada iznose 24% do 30.000,00 kuna i 36% iznad 30.000,00 kuna. Druga značajnija promjena bilo je smanjenje doprinosa na plaću sa 17,2% na 16,5%. Promjene u 2020. godini donijele su nam povećanje osobnog odbitka na 4.000,00 kuna, a 2021. godine su se smanjili porezni razredi na 20 i 30%.

U radu su sve te promijene najbolje prikazane kroz obračun plaće od 2010. do 2021. godine. Zbog pojednostavljenog primjera bruto I. iznosi 8.000,00 kuna, prirez je 18% i nema uzdržanih članova. Tokom godina se povećavao osobni odbitak koji 2010. godine iznosi svega 2.600,00 kuna dok je u 2021. godini osobni odbitak 4.000,00 kuna. Povećanjem osobnog odbitka kroz godine smanjivala se porezna osnovica. Stope poreza su bile podložne raznim promjenama pa se tako može vidjeti kako se mijenjao porez na dohodak. 2010. godine kada je porezna stopa bila 25% porez na dohodak iznosio je 1.150,00 kuna, dok je porezna osnovica u 2021. godini 20% i porez na dohodak iznosi 480,00 kuna. Sve te promijene zajedno utjecale su na ukupan trošak zaposlenika koji u 2010. godini iznosi 1.357,00 kuna dok u 2021. godini iznosi 566,40 kuna. Tako se može vidjeti da je 2010. godine neto plaća iznosila 5.043,00 kuna dok je u 2021. godina ona 5.833,60 kuna.

Promjene koje su donesene zadnjom poreznom reformom utjecat će više na osobe koje imaju veće bruto plaće, nego na osobe koje zarađuju oko 6.000,00 kuna, ali svejedno postoji pomak glede poreznog rasterećenja plaća.

8. IZJAVA

Ime i prezime studenta: Petra Rešetar

Matični broj studenta: 0234050257

Naslov rada: Analiza dohotka od nesamostalnog rada u razdoblju od 2010. do 2021. godine

Pod punom odgovornošću potvrđujem da je ovo moj autorski rad čiji niti jedan dio nije nastao kopiranjem ili plagiranjem tuđeg sadržaja. Prilikom izrade rada koristio sam tuđe materijale navedene u popisu literature, ali nisam kopirao niti jedan njihov dio, osim citata za koje sam naveo autora i izvor te ih jasno označio znakovima navodnika. U slučaju da se u bilo kojem trenutku dokaže suprotno, spreman sam snositi sve posljedice uključivo i poništenje javne isprave stečene dijelom i na temelju ovoga rada.

Potvrđujem da je elektronička verzija rada identična onoj tiskanoj te da je to verzija rada koju je odobrio mentor.

Datum

Potpis studenta

9. POPIS LITERATURE

9.1 Knjige i članci

1. Dražić Lutisky, I., Dragija, M., Primorac, M., Šimović, H. (2015), *Računovodstvo poreza*, Ekonomski fakultet - Zagreb: Zagreb
2. Jelačić, B., (2011), *Porezi opći dio*, Visoka poslovna škola Libertas, Zagreb
3. Lešić, D., (2021), *Temelji poreznog sustava (nastavni materijal)*, Zaprešić: Veleučilište Baltazar
4. Šimović, J., Arbutina, H., Mijatović, N., Rogić Lugarić, T., Cindori, S., (2010) *Hrvatski fiskalni sustav*, Narodne novine d.d.: Zagreb
5. Šimović, H. (2012). Razvoj poreza na dohodak u Hrvatskoj: reforme i promašaji. *Revija za socijalnu politiku*, 19(1), 1-24.
6. Šimurina, N., Dražić Lutisky, I., Barbić, I., Dragija Kostić, M., (2018), *Osnove porezne pismenosti*, Narodne novine, Zagreb

9.2 Službeni izvori

1. Zakon o doprinosima, NN 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 41/14, 143/14, 115/16, 106/18
2. Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, NN 127/17, 138/20
3. Zakon o mirovinskom osiguranju, NN 157/13, 151/14, 33/15, 93/15, 120/16, 18/18, 62/18, 115/18, 102/19, 84/21
4. Zakon o porezu na dohodak, NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20
5. Zakon o radu, NN 93/14, 127/17, 98/19

9.3 Internetski izvor

1. Bruto plaća. <https://www.moj-posao.net/Vijest/72189/Sto-je-bruto-a-sto-neto-placa/58/>. Pristupano 6. kolovoza 2022.
2. Edukacije – appa. Porezne novosti od 1. siječnja. <https://edukacije-appa.hr/novosti/poslovanje/porezne-novosti-od-01.-sijecnja>. Pristupano 12. kolovoza 2022.
3. Ekonomska klinika. Porezi: osnovni pojmovi. <https://www.ekonomska-klinika.hr/2020/12/15/porez-osnovni-pojmovi/>. Pristupano 8. kolovoza. 2022

4. Kagor. Porezna reforma – promjene propisa u primjeni od 01.01.2020.
<https://kagor.hr/pregled-najvaznijih-poreznih-promjena-primjenjivih-na-vecinu-malih-i-srednjih-poduzeca-od-01-01-2020/> . Pristupano 18. kolovoza 2022.
5. Ministarstvo financija. Provedena porezna reforma 2016.-2020. - uz prijedlog daljnjih rasterećenja tijekom 2021.
<https://mfin.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/provedena%20porezna%20reforma%202016.2020..pdf>. Pristupano 11. kolovoza.2022
6. Ministarstvo financija. Provedena porezna reforma 2017.-2019.
<https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/Vijesti/2019/07%20srpanj/26%20srpnja/pregled%20promjena%202016-2019%20-%2026%2007%2019%20PP.pdf>. Pristupano 11. kolovoza 2022.
7. Obračun plaće. <https://fairnet.hr/wp-content/uploads/2021/06/obracun-place-2021.pdf>. Pristupano 9. kolovoza 2022.
8. Obračun plaća. https://obracunplaca.dashofer.hr/33/struktura-place-uniqueidmRRWSbk196E4DjKFq6pChL2VxGA-kBDurFCIt95bPyhZwRYsMFH_3w/. Pristupano 6. kolovoza 2022.
9. Obračun plaća. Osobni odbitak. <https://www.obracun-placa.com/index.php/obracun-placa/osobni-odbitci-faktori-osobnog-odbitka-od-01-01-2017-godine/>. Pristupano 11. kolovoza 2022.
10. Porezna uprava. Dohodak od nesamostalnog rada. https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/dohodak-od-nesamostalnog-rada.aspx. Pristupano 6. kolovoza. 2022.
11. Porezna uprava. Plaća. https://www.porezna-uprava.hr/baza_znanja/Stranice/Placa.aspx. Pristupano 10. kolovoza 2022.
12. Porezna uprava. Rezident i nerezident. https://www.porezna-uprava.hr/baza_znanja/Stranice/Rezident.aspx. Pristupano 5. kolovoza 2022.
13. Stope prireza po gradovima. <https://novac.jutarnji.hr/novac/aktualno/donosimo-pregled-stopa-prireza-u-svim-gradovima-kao-i-iskustva-onih-koji-su-se-odrekli-tog-dijela-poreznih-prihoda-15173454>. Pristupano 9. kolovoza 2022.

10. POPIS SLIKA, TABLICA I GRAFIKONA

Popis slika :

Slika 1. Gradovi koji su ukinuli ili smanjili prirez	23
---	----

Popis tablica:

Tablica 1: Koeficijenti uvećanja osobnog odbitka	7
Tablica 2. Shema obračuna plaće	10
Tablica 3. Stope doprinosa iz i na plaću.....	21
Tablica 4. Izmjene u elementima oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada u razdoblju od 2010. do 2015. godine.....	25
Tablica 5. Usporedba obračuna plaće zaposlenika u razdoblju od 2010. do 2015. godine.....	26
Tablica 6. Izmjene u elementima oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada prije i nakon 1. siječnja 2017.....	29
Tablica 7. Izmjene koeficijenata za uzdržavane članove u razdoblju od 2016. do 2017. godine	30
Tablica 8. Izmjene u elementima oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada prije i nakon 1. siječnja 2019. godine.....	32
Tablica 9. Izmjene u elementima oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada prije i nakon 1. siječnja 2021. godine.....	34
Tablica 10. Usporedba obračuna plaće zaposlenika u razdoblju od 2016. do 2021. godine...	35

Popis grafikona:

Grafikon 1. Iznos neto plaće zaposlenika u razdoblju od 2010. do 2015. godine	27
Grafikon 2. Iznos neto plaće zaposlenika u razdoblju od 2016. do 2021. godine	36